

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celipoli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 12.

V Ljubljani, 15. junija 1875.

Tečaj XV.

Prirodopisje.

(Dalje)

I. stopinja za prva dva ali prva tri šolska leta. Iz otrokove okolice, iz prebivališča, verta, polja in gozda se odbirajo posamezne prirodnine iz vseh treh kraljestev narave, katere otroci že poznajo, ali jih lahko spoznajo, tedaj: domače živali, vertne rastline, drevesa po vertu, kako se jim pravi? kakšna so? čemu so? Naj se med sabo primerjajo! Potem: germovje, zeli in cvetice, ki rastejo na vertu. Naj se imenujejo njih deli in korist opiše! — Trava na travniku in žitna plemena. — Verste in korist gozdnih dreves. — Gozdne živali. Od rudnin naj se pa tiste, katere otroci že nekoliko poznajo, ker so jih večkrat videli, bolj na tanko opišejo na pr.: železo, svinec, baker, srebro, zlato, sol, žveplo, kremen i. dr. Ako na tej stopinji otroci poznajo naj navadnejša naravska telesa v bližnji okolici, ako jih vedo prav imenovati in povedati njih bistvene dele, pa tudi razločujejo, kam (kateremu kraljestvu) se prištevajo, tako se je doseglo, kar je potrebno na tej stopinji. Učenik pri tem tako-le ravna: On pokaže taka naravska telesa, katera še otroci ne poznajo ali od katerih še nimajo živega nazora, jih imenuje, in povdarja njihove razločujoče znake; kar je pokazal in naprej govoril, ponavljajo za njim otroci z besedo (zmožnejši tudi s pismom). Učenik pove ob kratkem, čemu so prirodnine in kako koristijo? ter veleva, da se primerjajo tiste med sabo, ki so si v bližnjem rodu n. p. gos in raca. Prva stopinja, začetno (elementarno) nadzorovanje, je dosežena. V rabi je abecednik ali po okolnosti I. berilo.

II. stopinja za daljna dva šolska leta. Tukaj se zlože domače prirodnine v nekatere večje skupine. Kar si je enako, se skupaj stavlja in lastnosti se med sabo primerjajo. Kar se iz prejšnjega podučevanja povzame, se obravnjuje bolj obširno. Okolica se tukaj razširja v domovino po vseh treh kraljestvih narave, a ne ostajamo pri tem, ampak prijemljemo tudi inočeželske prirodnine, ki so podobne domačim, ali se ž njimi zlahtajo, ali so sploh v kaki primeri ž njimi, kakor n. pr. pes z volkom, tiger z mačko i. t. d. Tako se nazorno spoznavajo posamezne prirodnine, in se tudi dobiva splošen pregled vseh treh kraljestev. Tudi manj bistveni znaki prirodnin naj se povdarjajo, vendar samo toliko, kolikor je potrebno, da se razloči pleme od verste, da morejo potem učenci, srodne reči sestavljati, tuje pa odbirati in da to, kar so spoznali, tudi znajo zapisati. (Podlaga takemu podučevanju bi bilo berilo, katero je po teh opombah sestavljeno.)

III. stopinja. Za zadnja šolska leta pri pet, šest ali več razrednicah. — Ako so učenci na prejšnjih stopinjah natančno spoznali naj imenitnejše telesnine posameznih prirodnin, pa tudi njih plemena in verste, kake in kako velike so? iz katerih delov so? kako rastejo? kje se dobivajo, čemu so? in so reč gledali v naravi ali v dobri sliki, potem ostaja pa še dvoje, a) da učence seznanimo z notranjim življenjem v naravi, b) da se jim poda pregled o splošnem prirodopisju (o celoti prirodopisja). Kar se tiče prve točke, omenimo, da se prirodopisni nauk močno oživi, ako se pripoveduje, kako žival živi? kakšen ima nagon? kako je njeno telo primerno vstvarjeno? kakšno je njeno prebivališče? To se naj lože doseže po živem popisu. Rastline pa opazujemo v raznih dobah njihove rasti, kako na nje vpliva vreme? na kakošni zemlji rastejo in kako se imajo oskerbovati? Pri rudninah se posebno omeni, kako se dobivajo in čemu se rabijo? Dobra berila bi mogla to razkladati! (Nemški pisana so, ali slovenskim šolam ne morejo ugajati!!) Kar pa se tiče druge točke, vrazredbe in pregleda, ni posebnih težav in ni toliko razločka ali začnemo z živalstvom ali z rudninstvom; nekateri pravijo, da je bolje začeti z rudninstvom, morda zato, ker je mogoče vpletati opravila rokodelcev, drugi pa terdijo, da mora na tej stopnji vrazredba (Eintheilung) prva biti, a ne pristaviti se kot pritiklej. Naj bo že to, kakor vsakteri hoče, a to je gotovo: prejšno učno postopanje, ki je bilo večidel vredovano po zemljepisji, je tukaj ravno narobe, in namesto da bi naštevali prirodnine okoli hiše, verta, polja, travnika, gozda, gore, začenjamo pa s pregledom o treh kraljestvih, in prirodnine po njih vrazredimo in vverstim, ali pa tvarino ravno omenjenega prirodopisja, ki mislimo da zadostuje, razdelimo v troje kraljestev. A s tem se prav dobro strinja, ako se v vsakem letnem času posebno oziramo na prirodnine, ki so ž njim v kakoršni koli zavezi. Ali gre govoriti tukaj od človekoslovje

(antropologije)? Zakaj ne, ako se to na pravi način zgodi, tako da se človek postavi kot gospodar na zemlji, a ne kot pervak med živalimi na zemlji; ne bilo bi pa dobro, ko bi kdo hotel otrokom človeka anatomično razkladati, pa bi ne mogel dokazati čudapolen njegov organizem. — Od stvarjenja človeka pripoveduje povest sv. pisma, predrobno razkladanje bi javolne koristilo?

C. Vodila pri prirodopisnem podučevanju. — 1. Nauk v prirodopisji naj izobražuje serce in pamet. Naj vodi k spoznanji in ljubezni naj Višjega. Ne gre tukaj delati samo na um, tudi notranje duševno življenje naj se ogreva in nrvnost povzdiguje. V ta namen služijo pred vsem živi popisi v vezani ali nevezani besedi. Temu namenu pa ne nasprotuje, ako se podučuje po kakem navodu sistematično, marveč ga le pospešuje. Sistematično podučevanje in pa splošen pregled nas navdaja z občudovanjem narave, nauk se ne zgublja, ampak se zbira, in toliko lažej vodi do stvarnika. 2. Prirodopisno podučevanje se naslanja na nazorovanje. Naj bolje je, ako se morejo pokazati prirodnine tam, kjer se nahajajo: na polju, na travniku, v gozdu. Ker pa to ni mogoče povsod in vsaki čas, naj se pa pokažejo otrokom naravna telesa ali njihov podobe v dobrih poobrazih.

Boj za oliko!

(Dalje.)

Tukaj vidimo slovečega fizikarja Ampere-ja († 1836) kako združuje s svojo učenostjo prav goreče branje cerkvenih očakah in da se vestno za smert pripravlja kakti redovnik. Slišimo, da živalo-slovci Buffon in Cuvier, rudnoslovec Broniard, prirodoslovec Biot spoznavajo z otročjim spoštovanjem katoliško vero. Volto († 1827) najdemo redno pri oltarjih.

Ako štejemo prirodoslovce, ki so se potezali za resnico sv. vere, tudi tukaj ne bomo najdlji tega, kar razglasuje gospod Büchner. Znano je, da je veliki modroslovec, morda naj večji izmed Nemcev, namreč Leibnitz, tudi bil velik matematikar in prirodoslovec. Njegove prirodoslovne, pa tudi metafizične preiskave pa se popolnoma ujemajo z njegovim verskim prepričanjem. Prav narava je, s katero v posebnem spisu pobija ateizem.

Imenujmo dalje velikega matematikarja Euler-ja († 1783). Tudi ta je na kerščanskem stališču. Da odpravlja ateizem rastoči na Francozkem, piše posebno delce z naslovom: „Ohranjenje božjega razodenja zoper nametke prostodušcev“. Velika mojstra novega zdravilstva Boerhave († 1738) in njegov učenec Albrecht žl. Haller († 1777) sta se javno spoznala za kristijana. Linne († 1778) začne svojo veliko delo: „Sistemo narave“ z besedami: „Ko sem se probudil, sem videl Boga Večnega, 12*

„Neskončnega, Vsemogočnega in sem se začudil. Bral sem nekoliko po „njegovih stopinjah v naravi. Kakšna neizrekljiva popolnomast!“ Ne opušča prilike, da bi ne občudoval modro Previdnost v rastlinstvu, katero je tako bistrourno skušal vrediti. Tudi Oerstädt († 1815), izumitelj elektromagnetizma, spozna sebi za dolžnost, da vodi svoje bralce skozi naravo k Bogu.

V tem, kakor tudi v pretečenem stoletju vidimo vse resne preiskovalce na verski strani. Slišimo, kako se poganja fiziologi, kakor na pr. Müller, žl. Baer, Bischof in Wagner, za resničnost človeške duše. Vidimo, kako obsojajo kemikarji, n. pr.: Fechner, Liebig in Snell; geognosti, na pr.: Quenstedt in Harting, šarlatanizem modernega tvarinarstva. Še celo Humboldt, ki je sploh o verskih rečeh silo molčeč, vendar včasih spregovori, da zaverne tiste lahkomišelce, ki iz prirodoslovnega diletantizma napadajo jedinstvo človeškega rodu in druge verske nauke. A, da nismo presežni pri nabiranju glasov! Kar smo dosihmal navedli, bode zadosti v dokaz, da je treba izrek Büchnerjev vendar le tehtati. Tres *physici*, duo *athei*! tako se je nam naproti glasilo. Sedaj vidimo, da je to obrekovanje. Nejevera bi bila mati naravoznanstvu, tako terdijo. Videli smo, da so znajdbe, ki so oživile in okrepcale vednost in življenje v pretečenih stoletjih, izvirale iz notranjstva kerščanske vere. Preiskovanje narave razdira nazore o kerščanstvu, — tako so nam zagotovljali! Sestavili smo celo versto sijajnih in slavnih imen, kateri, prišedši iz razseznih prostorih naravskega preiskovanja, so združili se v češčenji večnega Boga in njegovega Sina, kateri se nam razodeva v kerščanstvu. Glede na glasovanje, kateremu so všteli glasove naj bolj odličnih zastopalcev kot izvedencev v naravskih vednostih, bodemo iskali tvarinarstvo novega časa na drugem polji kulturne zgodovine. Spominjali se bomo, kar smo že večkrat izrekli: narava ne taji duha, ampak duh sam je, ki to dela. Narava je zercalo, v nji se odseva misel v duhu: o božjem duhu, kateri jo je vstvaril, o človeškem duhu, ki nad njo gospodari; a tako gleda naravo le tisti, kdor jo duševno gleda in z duhom sprejema; ali pa kratko rečeno, verni človek najde povesod v naravi svojega Boga in stvarnika vseh reči. Ako se pa človeški duh v naravo zarije in v nji pozabi samega sebe, potem pa postane narava čarovno zercalo, ki oponaša duha in duševno zavest vjame in v služnost dene. Tako je zmirom duh sam, ki se zatajuje ali se prikazuje, ki spričuje svojo imenitnost ali jo taji.

To spričevanje duha za se ali zoper se, kaže se v modroslovnih in verskih nazorih njegovega časa. Ako hočemo spoznati nazore o duhu v novejšem času in razvoj moderne duševne tajbe, ozrmo se nazaj in poglejmo na polje, po katerem se je sprehajalo novejše modroslovje, ko se je začelo razvijati.

Jan Nep. Nečásek.

N.

»Po potih modro vodil vedoznanskih
Sinove dveh si národov slovanskih.«

Venec spomladanskih cvetic so poklonili o slovesu preljubemu svojemu ravnatelju dijaki slovenski v spomin, da so serca jim hvaležne. — Pa tudi profesorji so raznotero posamesno in skupaj Nečásku razodévali tedaj svoje spoštovanje in ljubezen svojo.

Kakor katehet više gimnazije Staromeške v Pragi — tako je poslavil Nečáska tudi veroučitelj više gimnazije v Ljubljani dr. Janez Gogala. Bilo je II. predpepelnično nedeljo l. 1862 v križanski cerkvi, kjer viša gimnazija obhaja prazniško službo božjo, da proti koncu nedeljskega govora po nemški s prižnice nenadoma spregovori tole: „In k sklepu ne morem, da ne bi oménil zadéve, která nas vse navdaja z žalostjo. Mi vémo in bridko čutimo vsi, da imamo danes našega ljubljenege in prečastitege gospoda ravnatelja pri nedeljski službi božji zadnjikrat v naši sredi. Ljubi mladenči, nočem vas k serčni hvaležnosti še le vnemati, vsaj ste vsi pod tim ljubeznjivim in očetovskim vodstvom dospéli svojo dosedanjo oliko, vémtoraj in sem terdno prepričan, da ga ni med nami nobenega, v čegar sercu ne bi že plamtéli mogočni občutki ljubezni in hvaležnosti; pač pa sem si namenil vaše občutke očistiti in posvetiti in na kviško obrniti. Tu vzlasti pred prestolom resničnega in bistveno pričujočega Gospoda naj se razlijejo naše serca, tu naj se naše molitve vzdigajo k Njemu, kteri edin poverniti more take zasluge. — Toda ne samo danes bodi hvaležno naše serce; za Vami, Preljubljeni! za Vami pojdejo naše želje in prošnje za blagoslov ter za stanovitno srečo v Vašo milo domovino, in dasi daleč od nas, bode spomin vendar stanoviten, kajti dolgo dolgo bodo nove cvetove poganjali sadovi, ktere je vzbudila Vaša neutrudna delavnost, Vaša ljubezen in skerbljivost. Naj zato nebeški Oče obilo delí blagoslov svoj Vam in Vašim vedno.“ Amen. — Te očitno spregovorjene besede so prevzele pričujoče vse, presunile vzlasti Nečáska, da je poslej ponižen, kakor je vedno bil, očitno spregovoril besedo:

13) „Tolike pozornosti jaz nisem zaslužil.“

Hvalno prehvalno je tudi spričevanje, ktero mu je dal naslednik njegov vravnateljstvu gimnazije Ljubljanske dr. Henrik Mitteis, in ktero se bere v „Jahresb. Obergymn. Laibach. 1862“ str. 31 na pr.: „*Einen empfindlichen Verlust erlitt die Lehranstalt durch die mit allerhöchster Entschliessung Seiner Majestät des Kaisers vom 10. Dec. 1861 ausgesprochene Uebersetzung ihres hochgeehrten Directors Johann Nečásek in gleicher Eigenschaft an das Prager Altstädter Gymnasium. Das hiesige*

Gymnasium hatte sich seit dem 22. October 1852 seiner liebevollen, milden Leitung erfreut, und die ansehnliche Vermehrung der Lehrmittel, die Erweiterung der Lehranstalt durch vier Parallelcourse, die Gründung des Unterstützungsfondes für arme Gymnasialschüler, die Renovirung des botanischen Gartens, die Wiedereinführung des Turn-Unterrichtes, die unter seiner Leitung erfolgte Einführung eines Lehrcurses über Stenographie, die leider nicht ganz vollendete Bearbeitung einer Geschichte dieses Gymnasiums etc. sichern ihm eine ebenso ehrenvolle Stelle unter den um diese Anstalt hochverdienten Männern, als ihm sein wahrhaft humanes Wirken in den Herzen seiner Schüler und des ganzen Lehrkörpers eine bleibende Erinnerung gegründet hat. — Er schied am 28. Febr. l. J. von dieser Lehranstalt; der Lehrkörper bezeugte ihm seine Hochachtung durch Ueberreichung einer kalligraphisch ausgestatteten Adresse, und die Schüler durch Darbringung eines grossen Fackelzuges und eines Bündchens durchwegs von Schülern der verschiedenen Classen verfassten Abschiedsgedichte in slovenischer Sprache.“

Spoménica, ktero smo o slovesu mu poklonili bili učitelji gimnazijski, kazala je na čelu umetno slikano hišo Medijatovo, v kateri je stanoval ves čas v Ljubljani, in poslopje šolsko, v katerem je v omenjeni dobi deloval tako vspešno. Po glediščih in plesiščih, strelarnah in kavarnah, celo po gostilnah nikdar ni hodil brez posebnega razloga. O domačih godovih in šolskih slovesnostih čestital mu je navadno učiteljstvu na čelu klasično vzobraženi starosta profesor Peter Petruzzi. Da je starosta čestitajoč vselej trepetal, ravnatelj pa odgovarjal vselej pokojno, tega nisem mogel razumeti tedaj, a sedaj — razumém. Tudi spomenico je bil sostavil starosta, ktero smo pa poterdili še le po vzajemni presodbi in nekoliki premembi. Kolike pomembe mora toraj biti, da so jo podpisali tedanji profesorji vsi, celo oni, kateri se z Nečáskom niso vjemali bodisi v duhu cerkvenem ali verstvenem, bodisi v duhu narodnem slovanskem! Iz vzroka v prvem razstavku o zaljubljenem preslavljanji povedanega ter sedanjim in prihodnjim šolskim voditeljem v razgledovanje ponatisne naj se ta sloveča spomenica v besedi in veljavi izvirni. Glasi se:

Seiner Wohlgeboren

DEM K. K. GYMNASIAL-DIREKTOR

Herrn

JOHANN NEČASEK

bei seiner Uebersetzung nach Prag.

Der Lehrkörper des Laibacher Gymnasiums.

Nach zehnjähriger, unermüdlicher Waltung scheiden Euer Wohlgeboren von einer Lehranstalt, welche durch Anwuchs von Schülern

vergrössert, durch geeignete Lehrer und Lehrmittel gekräftigt, eine ehrenvolle Stellung unter Oesterreichs Gymnasien einnimmt; von einer Stadt, welche an Euer Wohlgeboren den gewandten Schulmann, den charakterfesten Bürger, den tadellosen Staatsdiener ehret; von einem Lande, welches an Euer Wohlgeboren das ermunternde Beispiel humaner Gesittung, amtlicher Gewissenhaftigkeit und häuslicher Tugend erhalten und stets bewahren wird.

Euer Wohlgeboren scheiden von uns mit dem Bewusstsein, Vieler Wohl begründet und Niemandes Gefühl gekränkt zu haben, mit dem fruchtbaren Schatz vieljähriger Erfahrungen und mit der Gewissheit, dass Sie in dem neuen Ihrer Thätigkeit angewiesenen Wirkungskreis, auf dem heimatlichen Boden am Prager akademischen Gymnasium dem Lehrkörper und der Schuljugend in den mehrfachen Verhältnissen des Lebens vorleuchten und auch dort Achtung und Liebe ernten werden. Der Lehrkörper dieser Anstalt, der gegen seinen Vorstand nicht bloss schuldige Achtung sondern auch aufrichtige Liebe hegte, freuet sich einerseits über die Erfüllung Ihres Wunsches und Ihre hoffnungsreiche Zukunft; andererseits aber muss er mit Bedauern die Lücke betrachten, die Euer Wohlgeboren scheidend zurücklassen.

So trennen wir uns denn mit wehmutsvoller Liebe, indem wir dem Unvergesslichen dauernden Segen vom Himmel erflehen und das unvergilbare Andenken bewahren, welches in dem sich stets verjüngenden Lehrkörper vererbt werden, Ihren theuern Namen mit Liebe aussprechen und auf ihre Werke mit Dank weisen soll.

Laibach am 28. Februar 1862.

Da to, kar se je godilo v Ljubljani o slovesu Nečasovem, ni bilo kako prazno skazovanje ali kako nerodno prisiljeno in pretirano narodno ponašanje, spričuje naj svetu vsemu i ta-le spomenčica moja, ktera naj v dokaz, da so slovenskim učencem serca bile res hvaležne, prizvame si na koncu tudi njihovo spomenico o smerti njegovi, in po Novicah 1866 l. 50 str. 410 glasí se takole:

Svojemu preserčno ljubljenemu nekdanjemu ravnatelju,
visokočestitemu gospodu

JANEZU NEČASEKU

umrlemu 26. nov. v Pragi,

ljubljsanski gimnazijalci.

~~~~~

Če kdaj, ob dobi so zares sedajni,
Ko mrak nesvésti, bojev hrum pretí,
Potrebni svétu móževi značajni,
Čujoči glas pravice in vesti,

Ki v noči dvomov, zmót so zor sijajni,
 Na šumnem morju sidro mladeži,
 Ki na obzorju duha z visočine
 Obsévajo temóte domovine.

In ták, o vodja nam nepozabljivi!
 Modrice sinom tudi Ti si bil, —
 V dobroti blagi, v kári zanašljivi
 Po óčevo mladino si gojíl;
 Državo, narod si v ljubezni živi —
 Poklicu vdan — podpiral in častil;
 Po potih modro vodil vedo znanskih
 Sinove dveh si národov slovanskih.

Ak druge boj kedàj bo siloviti
 Še v pózni zgodovini iménoval,
 Jih zelen lovor krog glavé oviti
 Pred vnuki našimi preslavljeval:
 Značaj pa Tebe moški, plemeniti
 Še više bode povelíčeval
 In v blagru rodovitno Tvoje djanje
 Svetilo bo brez pége se najmanje.

Zató pa s Čehi bratje njih Slovenci
 Prebridko zgubo objokujemo,
 In mi, ki bili Tvoji smo učenci,
 Spominico darujemo le-tó.
 O naj se blagovoljno sklene z venci,
 Ki jih na rani grob pokladajo
 Država, národ in pa rodovina,
 Še venec naš — hvaležnega spomina!

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Popoldan zadnjega dneva svojega bivanja na Dunaji porabil sem v to, da sem obiskal še nekatere bolj znamenite kraje (med drugimi še enkrat metropolitansko cerkev pri sv. Štefanu); poslovljal sem se dalje od malega števila dobrih znancev, nakupoval malih spominkov za svoje

prijatle v daljni domovini in tudi za se. Zlasti sem želel v vednem živem spominu ohraniti obraze nepozabljivih g. g. profesorjev gospodarstvenega kurza, toraj sem si omislil njihove fotografije kot dragi spomin. Pa tudi brez male nevolje ni smel minuti zadnji dan. Vložili smo bili učitelji prošnjo za znižano vožnjo na železnici ob popotvanju proti domu. Reči moram, da nam je slavno ravnateljstvo južne železnice to radovoljno dovolilo; samo popotovati bi bili morali od Dunaja do Ljubljane brez vsake pomudbe. To pa bi bila za take radovidneže, kot je ravno moja malenkost, vendar le malo prevelika skušnjava. Zderznil sem se bil toraj, iti osebno prosit k zgoraj imenovanemu vodstvu, naj se mi dovoli pomudba in prestanek popotvanja vsaj v Mürzzuschlag-u in Gradec-u. Ni tekla sicer gladko moja reč, in požreti sem moral med drugim célo opombo: „die Herren Schullehrer scheinen ja Lustreisen machen zu wollen!“ — ker mi je pa poslednjič čmerni gospod vendar le predelal dovoljni listič, kakor sem želel, sem mu tudi v sercu rad odpustil njegovo abotno govorjenje. Čudno je res na svetu! Premožni in vedoželjni ljudje potrosijo tisoče vsako leto na popotvanju, da bi se s tem izobraževali in likali; — mi ljudski učitelji pa bi bili smeli gledati lepa mesta in znamenite pokrajine le mimogrede ali iz daljave, kot nekdanj Mozes iz visoke gore obljubljeno deželo. Mimogrede naj tu omenim, da je oziroma na vožnjo po železnicah v naši Avstriji ravno v zadevi povoljne pomudbe na kakem kraju še mnogo mnogo pomanjkljivega in spremembe vrednega. Menim, če si kupim in pošteno plačam na železnici vozni listič iz katerega-kolj kraja v družega (se vé, da več železničnih čert ob enem, n. pr. južne, Rudolfove i. t. d. tu ne mislim, ampak le eno in isto,) da lukamatija ne bi postal zarad tega že šepast, ako se med potjo en ali dva dneva kódomudim in potem na podlagi kupljenega lističa dalje popotujem. Na kako goljufijo ali ponarejenje voznih listkov tako ni misliti, ker bi človek imel s tem preveč posla, in bi se mu tudi javaljne splačal trud. Povedal sem pa to javno, ker sem že večkrat slišal take pritožbe, akoravno vem, da moje besede tega gotovo predrugačile ne bodo. — —

Proti večeru so se prišli posloviti k nam skupaj stanujočim Gorenjskim učiteljem peteri dobri prijatli (res blage, zveste duše). Pri zmerni večerji in kozarcu dobre kapljice smo se zadnjikrat prijazno pomenkovali. Po osmi uri poslovimo se nekako težkega serca od prijetne izbe, ki nas je varovala 7 tednov; od prijaznih domačih, ki so nam proti resnično zmerni plači ves čas prav skerbljivo stregli, od prijatlov in Dunaja, ter odpotujemo v tamni noči proti kolodvoru. Ondi znidili smo se bili skoraj vsi slovenski učitelji iz Štajarskega, Koroškega, Kranjskega in Primorja za vsкупno odpotovanje; pridružilo se je bilo tudi nekaj nemških učencov, dobrih nam znancev. V živih razgovorih čakali smo

vlakovega odhoda. Na dano znamenje zasedli smo vozove, in o iskrenem zaklicu: „Z Bogom! Dunaj!“ odpeljal nas je vlak v tamno jesensko noč.

Vsled naslova mojega pričujočega spisa bi bil dospel tedaj zdaj k sklepu. Ker pa me je že marsikdo zagotavljal, da je željno in z zadovoljnostjo prebiral moje potopisne spomine, povabim zveste svoje brate, naj me pospremijo blágovoljno tudi še en čas na mojem popotvanji proti dragemu domu. —

Ker smo se bili združili odpotujoči učiteljski tovariši menda vsi v enem vagonu, in ker smo veselo zavest domohoda tudi še nekoliko zalijali z dobro kapljico slovečega vinskega pridelka iz Dunajske okolice, s čimur so si bili tovariši popotne čutarice napolnili, je bila tudi vólja čezdalje bolj židana, in petja, veselega šundra, šál in enacih razvedril je bilo toliko, da na spanje pač ni nihče mislil. Mimo mest, tergov in vasi derdrali smo v silni naglici, in prej kot smo pričakovali, bili smo pod Semernikom. Med tem prisijal je bil tudi mesec v svojem magičnobledem blišču, ter razsvitljeval nam na daljnem potu čez visoki avstrijsko-štajerski mejnik čudovite in ogromne železnične stavbe, katere so bile v noči še bolj velikanske videti. Vsaki zmed nas si je hotel ogledovati to resnično pravo stavbino čudo našega stoletja, kar se železnica čez Semernik z vso pravico sme imenovati. Okol 3. ure čez polnoč 25. septembra pripeljamo se v Mürrzuschlag, kjer je meni in pobratimu J. S. bila ura ločitve. Že pred odhodom od doma sklenil sem bil, iz Dunaja nazaj gredé romati v slavno-znano Marijno Celje, in zdaj bil sem na tem, spolniti storjeno obljubo. Ker se je pridružil mojemu namenu tudi S., sva se toraj tu ločiti morala od vesele družbe. Zastonj bi se trudil, popisati občutke, ki so me sprehajali v trenutku, ko smo si zopet tu segali zvesti prijatli v roke, poslovivši se z nekaterim gotovo tu na zemlji za vselej. Ko pa je vlak odpeljal drage tovariše naprej, in sva ostala s S. v mračni noči na kolodvoru sama, dalječ od ljubega domovja in čisto med ptujimi ljudmi, mi je bilo še dokaj bolj tesno pri sercu. Moj namen je bil, da bi bila čakala s potnim tovarišem v kolodvorski gostilni svita juterne zore, kar so od nočnega čuvanja in ure vožnje utrujeni udje tudi na moč zahtevali; al stalo nama je naprej peš premeriti danes daljavo okol 12 ur, toraj je S. djal: kaj hočeva pohajkovati; odriniva koj naprej! In zgodilo se je tudi tako. (Dalje prih.)

Iz šole za šolo.

Odlomki iz kazavnega poduka.

I. Miza.

Kje je miza? Kje vtegne biti v izbi? Na sredi, pri peči, pri steni i. t. d. Kje so še mize? V kuhinji, na vertu, i. t. d. Ka-

košno podobo more imeti miza? Stirioglato, okroglo, i. dr. Verste: 1. Po snovi: lesene, kamnitne i dr. 2. Po namenu: da se na njih piše, bere, je, pije i dr. Stališče: Miza se prenese iz kota v kot, iz kuhinje v vežo i. dr. — Glavni deli mize: noge, ploča, miznica. Število nog: štiri, tri . . . . Barve so: ali bele, ali rudece ali drugačne. Kdo nareja mize? Mizar (lesene), kamnosek (kamnitne).

Raba. 1. Čemu so nam mize? . . . . . 2. Kaj se na mizo postavlja? . . . . . 3. Kaj se spravlja v miznico? . . . . . Sprememba: Miza se pobarva, olika ali pa tudi pomaže i. dr. Kaj se ne sme goditi na nji? Na mizi se ne sme sedeti, po nji se ne sme pisati i. dr.

II. Obleka.

Versta. Obleka je: otroška, možka, ženska, delavniška, praznična i. t. d. Čemu nam je obleka? . . . . . Od kod dobivamo snov za svojo obleko? 1. Iz rastlinstva: lan, konoplje, bombaž i. dr. 2. Iz živalstva: volno, usnje, svilo . . . . 3. Iz rudninstva: železo, baker, srebro i. dr. Kakšno obleko nosimo po zimi, kakošno po letu? Kdo nareja obleko? Krojač, moškra i. dr. Kteri ljudje imajo posebno stanovsko obleko? Vojaki, duhovni i. dr. Kteri ljudje morajo odložiti nekaj obleke? Delavci po nekaterih rudnikih . . . Zakaj? V katerih krajih so ljudje le na pol oblečeni? V vročih krajih (divjaki) . . . . Kje se obleka spravlja, 1. doma, 2. na potu? Kam jo devlje popotnik, vojak, rokodelčič? Kaj si moremo od človeka po njegovi obleki misliti? Ali je bogat ali reven, imeniten ali nizek, pa tudi, da je gizdav ali ponižen, reden in čeden, ali pa zanikaren in brezskerven, da je meščan ali kmet i. t. d.

Pravila. Priprosta in stanu primerna obleka je človeku naj lepša; skerbimo, da bomo snažno in čedno oblečeni. Spravljati moramo obleko na svojem mestu. Ne zavidajmo drugim lepe obleke, ponošeno podarujmo revežu!

a. Klobuk.

S čim pokrivamo glavo? Klobuk je pokrivalo glavi, ravno tako tudi kapa, slamnik. — Verste klobukov. — 1. Po snovi: klobuki so iz klobučevine, svile, sukna. 2. Za spol, stan, starost: možki in ženski klobuki, gosposki in kmečki klobuki, otroški in deški i. dr. 3. Po podobi (unanji obliki): visoki, nizki, široki in na verhu spičasti klobuki i. dr. 4. Po deželah: švicarski, tirolski klobuk i. t. d. 5. Po tipu: mehki, terdi, gladki i. dr. Deli klobuka: Pokrov, štula, kraji i. dr. Barve so: bele, črne, sive, zelene i. t. d. Namen. Varovati glavo vročine, mraza, dežja, udarca, mahleja. Kinč glavi. — Izdelovavec.

Klobučar. Kaj se more s klobukom storiti? Klobuk se more: pokriti, odkriti, obesiti, zmočiti, posušiti i. t. d. Pravilo. Snažno imeti klobuk, ga kertačiti, ne metati ga na tla, ne povaljati i. dr. Kedar pozdravljamo, se odkrivamo.

G.

Dopisi in novice.

— *Odgovor na prijateljski dopis.* (Dalje cf. l. 9.) Da risanje v ljudski šoli ne more prodteti, kakor je želeti, temu je zelo krivo, da nismo učitelji strokovnjaki. Imamo sicer instrukcije, razne pripomočke in samoučila, a stvar vendar le noče naprej in ne bode šla, dokler učitelji ne bodo imeli mnogoletnihkušenj. Ako je slavni vladi kaj na tem, da bi se risanje v ljudski šoli bolje, hitreje in vspešnejše gojilo, naj bi se v izobraževalnih tečajih med letom in o počitnicah jemal na ta nauk poseben ozir in naj bi se kazalo, kakó se ima ta nauk združevati z družimi predmeti, recimo: s pisanjem, računstvom in spisjem, da bi se metoda določila, po kateri se razun učnega smotra doseže tudi praktičen vspeh i. t. d. Poleg raznih navodov v risanju bodemo imeli vedno tudi različne vspehe, ki bodo tirjatvam zadostovali, ali pa ne. Toliko moremo iz sedanjihkušenj reči, da bi navod za risanje ali slike, katere bi »Tovariš« prinašal, naj manj vgajale šolskim potrebam, in če bi jih tudi naj spretnjši strokovnjak avstrijski priobčeval. Še Tretavov »Mali risar« ne najde usmiljenja in je sedaj za nič, ker je »Tovariš« nekaj malega o njem spregovoril in le ponavljal, kar je ministerstvo reklo in o njem sodilo. Ne upamo si toraj na dan — verhu tega pa nam manjka materielne podpore, — da bi slike v prilogah na svitlo dajali, ki le nekaterim dopadajo a sploh pa dopustljive niso. Tudi nečemo in po svoji vesti ne smemo nikogar zapeljavati k prestopku postavnih določb, kakor so dane od uč. ministerstva dne 25. marca 1873. št. 1418, — dne 17. junija 1873. št. 10523, — dne 8. decembra 1874. štev. 17112, — dne 12. januarja 1875 — in dne 13. aprila 1875.

Z nami vred toraj sprevidite, dragi prijatelj, da Vaše želje, in naj bi bila še tako opravičena — ne moremo spolniti. — »Vertec« lahko take slike prinaša, ker je list mladini namenjen, ki doma pri starših ni pod cenzuro vladnih organov, ki se doma izobražuje lahko poleg uč. sredstev, postavno dopustljivih ali nedopustljivih. »Vertečve« podobe naj rabi učitelj modro ter poleg njih učencem le razklada razne kote, ki so v mične podobe konbinirane. Tacih podob pa si slehern učitelj sam lahko napravi, kolikor jih po svoji misli le potrebuje. Vzame naj si od škrljaste tablice, kakoršne imajo otroci v šoli, leseni okvir. Na robu okvira naj si okolj in okolj nabije majhnih žebličkev, vse enako (en centimeter) vsaksebi. Od žeblička do žeblička naj terdno napne belo nit; tako si napravi lepo kvadratično mrežico. To mrežico, ki je ista, kakor je na stigmografičnih zvezkih, sedaj povsod navadnih, naj položi na kakoršno koli sliko ter naj gleda, da kolikor le mogoče več nitnih križcev zadene na obris (konturo) podobščine. Od križca do križca naj si potem, ko si je tudi na papir mrežico načertal s čveterorobnikom (kvadratelnjom), ravne poteze misli, prezirajoč vse okrožene čerte in malenkostne podrobnosti. To kar v mislih načerta, naj potem faktično izpelje. Na ta način se lahko vsak učitelj dobro izobraži v risanju, ki ga v kazalnem nauku neprenehoma vpotrebuje.

Reduciranje doveršenih podob na geometrične obrazce je po našem nemerodajnem mnenji prvi in glavni faktor izobraževanja. Po tej metodi se še-le

prav spozna, zakaj ima oblikoslovje toliko važnosti v ljudski šoli, in je postal obligaten predmet. — Toda ne pravite nikomur nič o tem, da ne bode nihče mislil, da se imamo za velestrokovnjaka. S tem naj bode naša na pol skrivna, polemika, kakor Vi izvolite ta odgovor imenovati, dognana, zdravi!

— *Iz seje c. k. dež. šl. sveta dne 13. maja 1875.* G. predsednik, pl. Roth, pozdravlja novo izvoljenega uda kanonika, pl. Premersteina, potem so se prebrale rešene vloge. — Sporočilo c. k. realne gimnazije v Rudolfovem, kako se je namesto obolelega pomožnega učitelja za podučevanje preskerbelo, se je vzelo na znanje. Prošnje c. k. gimnazije v Kočevji za daljno denarno podporo poduku v obertnijskem risanju, se je predložilo sl. ministerstvu. Pisma, ki dolže nekega učitelja nepostavnega djanja, in katera je poslalo c. k. okraj. šl. svet v Kočevji, se vračujejo s pristavkom, da ni ga vzroka za disciplinarno preiskavo. — Za obdarovanje z Hartingerjevimi tablami se je nasvetovalo 20 tukajšnjih lj. šol. — Da se ustanove pripravljavni tečaji učiteljiščem, se imajo sklepi pret. leta za ustanovljenje pripravljavnice in praktičnega letnika na učiteljišču naznaniti okrajnim šolskim svetom in ravnateljstvom srednjih šol. — Na prošnjo c. k. višje realke v Ljubljani se bode profesorjem na realki, ki podučujejo na obertnijski šoli, splačala nagrada tudi za čas m. julija. — C. k. dež. sl. svet je odgovoril c. k. vojaški oblasti v Gradcu, ka je zato, da bi šli učiteljski pripravniki k vojaškim vajam od 15. avg. do 15. septembra, a ljudski učitelji kakor dosihmal od 1. do zadnjega septembra. — Posebna komisija hoče pregledati, kje se dobi v licealnem poslopji pripravno stanovanje slugu. (Prošnja c. k. gimnazije v Ljubljani.) To se bode naznanilo deželnemu odboru. Učiteljska vdova Marija Zalokar bode dobila iz kranj. pokoj. zavoda četertletno pogrebščino (Konduktquartal) s 150 gl., in [doklado k odgoji svojemu sinu, oskerbljencu. — Nekemu lj. učitelju se na njegovo prošnjo z ozirom na pozvedbe dopolni plača. Občine v Gorenjem in Spodnjem Semonu in v Mali Bukovici dobé zasilni šoli podpore 50 gl. — Več prošenj za denarno pripomoč se je rešilo, in prošnja bivšega učitelja za dar po milosti, se je oddala deželnemu odboru.

— *Ogled po dež. zborih. Iz Celovca.* Posl. Pongrac je stavil nasvet: Deželnemu odboru se naroča, da naj prevdarja, kako daleč sega derž. šl. postava 14. maja 1869 in naj v prihodnji seji poroča in po okolnosti predlaga, da se preuredita §. §. 3. i 21. derž. postave, kar se tiče učnih predmetov in osemletnega šolskega pohoda. Pongrac predlaga, da naj se njegov nasvet (zadosti podpiran) izroči šolskemu odseku. Odverne se z veliko večino in se dene iz dnevnega reda, oziraje se na §. 24. Posl. Einspieler zahteva, naj se v zapisniku določno postavi, da je podpiral Pongracev predlog.

— *Iz Ljubljane.* V X. seji je dež. zbor sprejel načert postave po nasvetu šol. odseka. S to postavo se nekoliko spremeni, kar je določenega v dež. šl. postavi dne 29. aprila 1873 št. 21 in 22, in 19. decembra 1873 št. 37, (poslednja govori od odprave učnine) in normalni šolski zaklad prevzame izplačevanje aktivitetnih plač za učiteljstvo po lj. šolah na Kranjskem, izvzemši Ljubljano, za vse to se naloži šolski davek. Kedar bo ta postava poterjena, jo priobčimo. — »Post tot discrimina rerum« je deželni zbor prišel do tega, kar je l. 1868 I. učit. zbor, kateri so sklicali lj. učitelji Gerkman, Močnik in Praprotnik na 15. sept. istega leta, nasvetoval in v prošnji do deželnega odbora priporočal (cf. »Učit. tov« l. 1868 str. 298 i. dr.) A s tem nikakor ne rečemo, da je deželni zbor potreboval naših svetov, ker je ista prošnja gotovo pod klop padla, marveč le konstatujemo, da nismo učitelje za nos vodili, jih zapeljevali ali v sebične namene zlorabili, ko smo jim te in druge reči predlagali. Fiat applicatio!

— V Dolenje - Avstrijskem zboru je rekel g. Sues, ko je bilo govorjenje o gospodarstvu na deželnih ljudskih šolah med drugim to-le: Tudi ni treba v prihodnjih dveh letih vabiti učiteljev k nam, ako se namreč od tam, kjer je namešan učni jezik jemljejo nemški učitelji, iz »Tirolov« pa »inteligentni učitelji« pomagamo sicer sebi, škodujemo pa občni koristi, ki je nad vsem višej. V dveh ali treh letih bode pa prišlo iz naših semenišč po 100 učiteljev. Kar pa se tiče pedagogičnih napredkov v ljudski šoli, se tudi tukaj s slabim vred dobro odpravlja. Sedaj se po ljudskih šolah podučuje toliko raznoterega, da otroci v mnogo reči nos vtikujejo, konečno pa ne znajo brati, niti pisati. Ne govorim tukaj kot školnik, marveč kot oče; kaj namreč hasne mojemu otroku, deklici 14 let, ako se mora učiti »Ludolfovo število?« V svojem življenji se nisem učil prirodopisja ne v ljudski niti v srednji ali na vsučišču. Tudi zastran knjižnic po ljudskih šolah naj se previdno ravna, le tam naj se napravljajo, kjer se morejo rabiti in tako koristiti. (Po deželah, kjer je namešano prebivalstvo, se potrebujejo pred vsem učitelji, da ljudstvo raznarodé; kjer ima pa duhovščina prevago, kakor na Tirolih, tam jih je pa treba, da duhovščini kljubujejo. Tako, tako, g. Sues! No, to je pa že dosti odkritoserčno. —)

Iz Štajarskega. Poročilo deželnega odbora o šolstvu se je glasilo tako-le: O sklepu poročila je bilo 919 šol organiziranih, l. 1871 jih je bilo 575, tedaj se je to pomnožilo za 60 odstotkov. Od teh jih 229 ni djavnih (aktiviranih), med temi je 30 takih, ki so bile pred 1871. l. podružne ali srenjske šole, od tega časa so pa nehale. — Aktivnih šol je tedaj 690. — Še bolj pa so se pomnožile učiteljske službe; sedaj jih je 1548, l. 1872 pa jih je bilo 922. Od teh 1548 ni namestjenih 431 služeb. Na 100 služeb pride nenadomestjenih 36. Ker je pa med temi 431 službami jih tudi 230 za neaktivirane šole (229) tako manjka na 690 aktiviranih učit. službah na katerih so službe za 1354 učiteljev se 201 učit.; to je pri 100 sistemiziranih službah jih 14 ni vmetstjenih, učiteljev vendar le že primankuje, dasi je plača povišana. Od 1153 učiteljev jih je 437 le začasno, stalno vmetstjenih učiteljev je tedaj 716, tedaj 45 odstotkov sistemiziranih služeb. V letu bode to bolje, ker večina učiteljev začasno postavljenih ima že spričalo zrelosti. (Dalje prih.)

— Po sklepu mestnega odbora v Ljubljani pride II. mestna sola s 4 razredi in podrazredi iz licealnega poslopja v novo mestno šolo na Cojzovem grabnu, in I. mestna šola ali Šentjakobska šola dosihmal v Redutu s 4 razredi v licealno poslopje. — V Redutu bode bajè 4razredna mestna dekliška šola.

— Šolske počitnice bodo na mestnih šolah od 1. avg. do 15. sept. Šolsko leto traja namreč po §. 8. š. in u. z. 46 tednov a dosihmal se to na Kranjskem ni spolnovalo.

— 1. julija bode v Ljubljani okrajno učiteljsko zborovanja za mesto ljubljansko, program ima: 1. Kaj je predsednik opazoval pri nadzorovanji. 2. Govorilo se bode o naukih na podlagi vzornih črtežev. 3. O berilu (nemškem) za višji razred. 4. O petji po ljudskih šolah v Ljubljani. — V Kranji bode učiteljsko zborovanje 24. junija in v Radovljici 1. julija.

— V Kerškem je bilo okrajno zborovanje 12. maja. Na dnevnem redu je bilo: 1) Opazke nadzornikove. 2) 1. in 2. računica dr. Močnika. 3) Kako se rabi globus v lj. šoli. 4) Kako se podučuje v risanju in v geometričnem oblikoslovji. 5) Nasveti stalnega odbora. 6) Nasveti knjižničnega odbora. Za nakupovanje se je priporočalo: »Gesundheitspflege (Gauster); Verbesserung der Volksschule (Prausek); Volksschulkunde, Erziehungsgeschichte (Kellner);

physische Anthropologie (Drechsler); Schule der Physik (Weinhold). V zastopovalca učiteljstva je bil voljen g. K. Gašperin z 10 od 18 glasov. G. Gasperin je nasvetoval podružnico »L. Lehrervereina« (Sprejeto). G. okrajni glavar je splečal učiteljem potnino. Pri obedu so sklenili, da se hočejo zbrati 17. julija v Ratečah. Dnevni red bode: 1. Vednostni predlog gsp. prof. Wurmerja. 2. Ali ugaja ponavljavna šola svojemu namenu? 3. Katere telesnine bi prisle zarad prirodopisnega nauka v 3. in 4. berilo, da se ustreza vzornim črtežem. — K tem zborovanji se vabijo tudi učitelji sosednih krajev.

— V Begunjah na Gorenjskem je zborovalo 20. maja okrajno učit. društvo za Radovljico. Navzočnih je bilo 9. članov. G. Kovšca iz Kroke je govoril o telovaji, gsp. Zupan iz Kroke o zemljepisji. Prihodnje zborovanje bode 5. avg. v Kranjski gori. Na dnevnem redu bode: 1. Kako pospešuje učitelj šolsko obiskovanje. 2. Kako se gozd varuje in drevje tam zareja. 3. Posamezni nasveti.

— V Kamniku je bilo okrajno učiteljsko zborovanje 10. t. m. Dnevni red je bil: 1. Vvodni govor c. k. nadzornika in volitev dveh zapisnikarjev. 2. Razglasijo se šolski ukazi od časa bivše konferencije. 3. Opazke nadzornikove o nadzorovanji šol. 4. Posvetovanje o novih učnih črtežih in o njih speljavi. 5. Naloga ponavljavne šole in na kaj se je treba tukaj ozirati. 6. O šolskih praznikih. 7. Kako pripomore učitelj k napravi učnih pripomočkov in k ustanovljenji šolskih bukvarnic. 8. Sporočilo o bukvarnici. 9. Nasveti. 10. Volitev komisije za knjižnico in stalnega odbora. —

Po vvodnem nagovoru g. predsednika sta bila voljena v zapisnikarja g. g. Janez Thuma iz Mengša in Anton Cirman iz Zaloga. (Volili so vsi navzočni.) Pri 4. točki (učni črteži) je poročal o. Bogomir Hlebec, učitelj na deški šoli v Kamniku, o črtežu za 4razredne lj. šole; g. J. Čencič, dekl. učit. v Kamniku za dvorazredne in g. J. Vizjak za enorazredne. O 5. točki (ponavljavna šola) je poročal g. Fr. Golmajer iz Doba, in začetek nasvetoval na 1. novembra in sklep tej šoli na 31. maja, tudi je predlagal, naj bi se sestavilo za te šole primerno berilo. O 6. točki je poročal g. Fajfar iz Goričice; o 7. pa g. Thuma iz Mengša, ki je priporočeval nabero prirednin. O bukvarnici je poročal g. Thuma. — Posebnih nasvetov ni nihče stavil. — Za oskerbovanje bukvarnice so bili voljeni g. g. Golmajer, Thuma, Fajfar, Čencič in Bevk; ti so volili predsednika: g. Thuma in namestnika g. Bevka. — V stalni odsek pridejo: g. g.: Thuma, Golmajer, Fajfar, Korban, Čencič. Volili pa sedaj niso o. o. frančiškani, učitelji na 4razredni deški šoli in nesprašani učitelji, skrutinirali so g. nadzornik in zapisnikarja. — Po obedu, ob 4. popoldne je g. Cirman predlagal, da naj se prestavi okrajna bukvarnica iz Mengša v Kamnik; g. nadzornik pa pravi, da naj se to dotični komisiji prepušča, sicer bi on tudi želel bukvarnico v Kamniku. Zapisnik se je prebral in podpisal, in učitelji so se razšli.

— Na vprašanje »Slov. Učitelja,« kaj je s »Tretjim Berilom«, povemo, da je odbor dež. konferencije z dopisom 1. t. m. g. Praprotniku (kot vredniku tega »Berila«) izročil rokopis imenovanega »Berila« z mnogimi opazkami, katere bodo dotični sestavljavci, kolikor mogoče, radi popravili in potem ves rokopis sl. ministerstvu izročili.

— V kratkem času prišli ste na svitlo dve novi slovenski knjigi, kater je preložil g. Iv. Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru. Perva imenuje se: Mala fizika za narodne ljudske šole v pogovorih. Z navodom o mnogih,

povsodi in brez priprav lahko izpeljivih poskusih. Spisal dr. Evgen Netoliczka, profesor fizike v Gradci. Poslovenil Iv. Lapajne. Z mnogimi lesorezi. Tisk in založba Leykam-Josefsthal-a v Gradci. Veljá 25 kr. To prav zanimivo in umevno pisano knjižico živo priporočamo vsem slov. učiteljem. Druga se zove je: Pripovedi iz zgodovine štajerske. Spis. Fr. Krones, a poslovenil J. Lapajne. Tudi dobro došla posebno štajerskim učiteljem.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V okraji ljubljanske okolice *a)* pri sv. Jakobu pri Savi in *b)* v Šent-Kočijanju pri Turjaku učit. služba, l. p. je, *a)* 400 gl. in *b)* 450 gl. in prosto stanovanje. Prošnje v 6 tednih pri dotičnih krajnih šolskih svetovalstvih. —

Premembe pri učiteljstvu.

Gsp. Janez Schiller poprej začasno je sedaj stalno nadržitelj v Semiču; gsp. Janez Gantar, učitelj pri sv. Petru na Notranj., pride v Belo cerkev, in gsp. Šimon Punčah, iz Šent-Vida pri Zatičini, na novo šolo v Rudnik pri Ljubljani. Gsp. Anton Junec, učit. v Fari pri Kostelu, se je službi odpovedal.

Vabilo.

S pričujočim listom končuje „Tovariš prvo polovico XV. tečaja. Jeden dan je dolg, leto pa hitro mine, tako je tudi s posameznimi listi in letnikom pri časopisih. — Ako tedaj v tem odlomku časa zopet pred vas stopa „Tov.“ in vas nagovarja k naročevanju, ne zakerknite serc, niti ne zadergnite svojih listnic, marveč pošljite mu naročnino za drugo polovico, ako še tega niste storili. Zato bode pa prihajal vsak mesec dvakrat k vam v stari kranjski noši, katera pred solncem in dežjem vendar bolj varuje kakor novošegna, prinašal bode blaga na izbero, enemu to drugemu to. Hodil bode naprej svojo pot, oziraje se nazaj v preteklost, po kateri bode presojeval sedanost in gledal v prihodnjost. „Tov.“ misli, da nekako pozna sedanost, tedaj ne živi v domišljiji, ker on ve, da ima malo prijateljev, a zvestih in stano vitnih, na te se obrača in jih prosi duševne in materielne podpore. Velja pa „Tovariš“ za pol leta 1 gl. 50 kr. Naročnino sprejema založništvo (g. Milic na starem tergu h. št. 31.), dopise pa vredništvo (M. Močnik, m. učitelj.) — Prijateljem lista moremo postreči še s polnim letnikom.

Vredništvo in založništvo.